

رهنمودهایی در مورد جشنواره الگوی تدریس برتر

نگارش طرح درس - اجرای جشنواره

شوکت کریمی - مرکز تحقیقات معلمان اصفهان

امروزه در دنیا هر گونه برنامه ریزی اصولی در مدیریت آموزشی بر مبنای شناخت صحیح و منطقی شرایط و امکانات و توانایی های موجود از یک سو و ترسیم هدف های مشخص و قابل تحقق از سوی دیگر شکل می گیرد و در رسیدن به وضع مطلوب آموزشی یکی از راههای آن استفاده بهینه از تجارب و اندوخته های علمی دیگران و استفاده از آخرین یافته های علمی آن دانش می باشد زیرا همواره تعالی و تکامل که هدف والای انسان ها بخصوص قشر فرهیخته جامعه بوده و می باشد تحقق نمی یابد مگر با اقداماتی ، که در این راستا جشنواره های تدریس می تواند یکی از بهترین اقدامات باشد زیرا ضمن در برداشتن این هدف ، زمینه سازی مساعدی را در جهت بهبود کیفیت آموزشی جامعه ایجاد می کند . همکاران فرهنگی همیشه این پرسش را در ذهن خود داشته اند که چگونه می توان در این جشنواره ها شرکت نمود و ضمن کسب تجربیات جدید، کار خود را نیز محک زد.

در این راستا راهکارهایی از تجربیات یک همکار که هم داوری جشنواره و هم تجربه شرکت در این جشنواره ها را به عهده داشته برای استفاده همکاران ارائه می گردد:

۱- **طرح درس:** برای تدریس خوب باید طرح درس جامع و کاملی داشت، برای نوشتن یک طرح درس خوب باید مراحل نوشتن طرح درس را بر طبق اصول جدید رعایت کرد که آن شامل موارد زیر می باشد:

الف) سرفصل طرح درس: که شامل موارد زیر است.

نام درس:	مدل کلاس:	کلاس:	مجری:
موضوع درس:	تعداد فراگیران :	مدت اجرا:	تاریخ:

ب) اهداف طرح درس : که شامل اهداف کلی و اهداف رفتاری می باشد که اهداف کلی می تواند در سه حیطه ی شناختی، عاطفی و روانی حرکتی تنظیم شود که بر اساس درس مورد نظر اهداف مشخص می شود.

اهداف رفتاری: اهدافی را که در پایان تدریس فراگیر باید بتواند به آن ها دست یابد و به طریق عملی ، شناختی و یا عاطفی در فراگیر آن ها را جستجو کرد را گویند که باز هم در حیطه های مختلف آموزشی قابل تنظیم است.

ج) روش تدریس: با توجه به اهداف تعیین شده برای درس مورد نظر باید بررسی کرد و روش یا الگوی مناسبی را برای رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده انتخاب کرد و باید توجه داشت که با کدام روش فعال آن تدریس بهتر صورت می گیرد . مثلاً از روش استقرایی در زمینه دروسی که مطالب آن قابل دسته بندی هستند می توان بهره جست.

د) رسانه های آموزشی: بر اساس آن روشی که برای تدریس به کار گرفته می شود باید وسایل مورد نیاز را تهیه نمود مانند کارت های آموزشی، تابلو وایت برد، تخته سیاه ، مازیک ، ضبط صوت ، فیلم ویدئویی و ...

ح) مراحل اجرای تدریس:

الف: مهارت های قبل از تدریس که خود شامل چند بخش می شود:

ب: ارزشیابی آغازین (تشخیصی)

ج: آماده سازی

الف: فعالیت های مقدماتی : که شامل سلام و احوالپرسی ، دقت در وضعیت جسمی و روحی و حضور و غیاب و بررسی تکالیف ، بیان مناسبت روز و ... می شود که اصولاً ۱ الی ۲ دقیقه بیشتر طول نمی کشد.

ب: ارزشیابی آغازین (تشخیصی): که ضمن آگاهی دادن به معلم در زمینه ی نقطه آغاز تدریس می تواند آمادگی کلاس را برای پذیرش مطالب جدید تعیین کند.

ج: آماده سازی: برای کاشت دانه باید ابتدا زمین را آماده ساخت. برای پذیرفتن مطالب جدید هم باید زمینه و انگیزه هایی را در فراگیران ایجاد نمود که می تواند این کار به شکل های مختلفی صورت پذیرد مانند طرح یک سؤال:

۲- مهارت های حین تدریس یا ارائه ی درس: که در این مرحله معلم فعالیتی را همراه با فراگیران انجام می دهد و با انجام یک کار گروهی به سوی اهداف از پیش تعیین شده حرکت نموده و پس از طی مراحل البته بسته به روش یا الگویی که به کار گرفته شده به آن اهداف دست می یابد.

۳- مهارت های پس از تدریس که خود شامل سه بخش می شود:

الف: جمع بندی و نتیجه گیری

ب: ارزشیابی تکوینی

ج: تعیین تکلیف

الف: جمع بندی و نتیجه گیری: در این مرحله معلم با همراهی فراگیران و توسط خود آن ها به یک جمع بندی از مطالب تدریس شده دست می یابد و در صورت ناقص بودن اطلاعات، معلم خود آن را کامل می نماید.
ب: ارزشیابی تکوینی: معلم برای اطمینان خاطر از اینکه آیا مطالب تدریس شده را فراگیران یاد گرفته اند یا نه؟ دست به ارزشیابی زده که می تواند به صورت سؤال و جواب کتبی یا شفاهی یا انجام آزمایش و یا شکل های دیگر صورت پذیرد.
ج: تعیین تکلیف: در پایان درس معلم برای درونی شدن مفاهیم و کاربرد آن ها در امور زندگی تکالیفی در زمینه های خلاقیتی، بسطی، عمومی و به شیوه ای که هم انفرادی و هم گروهی بتوانند انجام دهند در قالب و شکل های مختلف برای دانش آموزان تعیین می کند و از آن ها می خواهد که طبق استعداد و توانائی های خود تکالیف را انجام دهند.

مسائلی که یک معلم باید حین تدریس مد نظر داشته باشد.

- از بدو ورود خوشرو اما جدی و کوشا باشد.
- در توزیع صدا و نگاه و حضور خود در کنار فراگیران مساوات را رعایت کند.
- از تشویق برای تحریک بیشتر دانش آموزان استفاده کند و بیشتر سعی نماید تا از تشویق های غیر مادی بهره جوید زیرا تشویق های مادی کم کم ارزش خود را از دست می دهد و فراگیران را پر توقع می سازد.
- بین مطالب تدریس شده و زندگی واقعی فراگیران ارتباط منطقی برقرار سازد.
- از تجربیات قابل لمس و قبول دانش آموزان برای بهتر فهمیدن دروس کمک بگیرد.
- صدای او متغیر باشد و ساختار دستوری جملات را رعایت کند تا باعث جلب بیشتر فراگیران گردد.
- از کتاب درسی به عنوان یکی از بهترین وسیله های آموزشی استفاده کند و فراگیران را به استفاده هر چه بیشتر از آن تشویق نماید.
- فراهم آوردن موقعیت مناسب جهت اندیشیدن دانش آموزان و به کار انداختن قوه تفکر و خلاقیت در فراگیران باید جزء مهم ترین اهداف باشد.
- به تفاوت های فردی فراگیران در امر آموزش توجه جدی داشته باشد.
- از وسایل کمک آموزشی مناسب در زمان مناسب استفاده نماید نه آنکه مقدار زیادی وسایل کمک آموزشی به کلاس آورده ولی حتی فرصت نگاه کردن آن ها را هم به فراگیران ندهد.
- در کار خود ابداع و نوآوری داشته و سعی کند با روش های جدید هر چند ساده تدریس خود را به اجرا در آورد.
- مطالب خود را به روز نماید و از لحاظ علمی و ادبی آن ها را در حد مطلوبی ارائه نماید.
- زمینه هایی را جهت کشف اصول و مفاهیم و قواعد اصلی درس برای فراگیران فراهم نماید نه آن که آن ها را مستقیماً و به راحتی در اختیار آن ها قرار دهد.
- ارزشیابی تکوینی او از اهداف رفتاری تعیین شده ی او سرچشمه گرفته باشد، نه مسائل جزئی و پیش پا افتاده و بی ارزش.
- فراگیران را به تشکیل گروه ها و کارهای مشارکتی تشویق نماید واز دست گذاشتن روی افراد خاص مثل سرگروه یا نماینده خود داری نماید.

- برای ایجاد انگیزه جهت ارائه ی درس جدید راهبردهای مناسبی را که مختصر و کوتاه و مفید باشد به کار گیرد.
  - مدل قرار گرفتن فراگیران در کلاس با اجرای روش تدریس هماهنگی داشته باشد.
  - در ارائه تکلیف استعداد و توانائی های کلاس را در نظر گرفته و ضمن ارائه تکالیفی که باعث پرورش خلاقیت و علاقه مندی بیشتر آنها به درس می شود، تلاش کند تکالیف را در کلاس معین کند که نه سطح دشواری آن پایین یا بسیار بالا باشد به طوری که در حد توان فراگیر باشد و روح پژوهش و تحقیق را در فراگیران پرورش دهد.
  - کلاس او باید دارای نظم و انضباط مناسبی باشد و سعی نماید که نه کلاس آن چنان خشک و خسته کننده باشد و نه در اثر بی نظمی دچار هرج و مرج شود.
  - سعی در تقویت مهارت های اجتماعی فراگیران نماید و تلاش کند با گوش دادن به صحبت های فراگیران و همفکری آن ها زمینه تعامل اجتماعی را در آن ها به وجود آورد.
  - در جهت شادابی و طراوت کلاس درس ضمن به کارگیری روش های فعال که جذاب و دلچسب باشد سعی در بر نشاط نمودن کلاس به وسیله بیان قصه ها و پند ها و اشعار و ... بنماید.
  - معلم باید ظاهری آراسته و مرتب داشته باشد و آن چنان رفتار کند که الگوی مناسبی برای فراگیر باشد.
  - برای پرورش و تربیت دینی و اجتماعی فراگیران به بیان مناسب ها و موقعیت های خاص تاریخ جامعه پرداخته و آن را در حد امکان به درس مربوطه ربط داده و اهمیت آن موضوع را گوشزد نماید.
  - در پاسخ به سؤالات فراگیران صبور و بردبار باشد و به طور عادلانه به سؤالات آن ها پاسخ گوید تا حس کنجکاوی و پرسشگری آنان را تقویت نماید.
- به امید موفقیت تمامی همکاران